

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ЗА РАХУНОК МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ РОЗВИТКУ

Винниченко Н.В.
Українська академія банківської справи

В статті розглядаються основні проблеми, пов'язані з комплексним використанням та оцінкою коштів місцевих бюджетів розвитку, спрямованих на інвестиційне забезпечення соціальної сфери, та пропонуються шляхи вирішення зазначених проблем.

In the article are examined the basic problems, which are connected with the complex use and the estimation of the means from local budgets of the developments, which are directed toward the investment guarantee of a social sphere, and also are proposed the methods to solution of such problems.

Ключові слова: місцевий бюджет розвитку, фонд розвитку, місцевий комплекс соціально-значущих проектів, інвестиційні проекти соціальної спрямованості.

Вступ

В умовах реформування бюджетної системи України особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів розвитку. З метою активізації інвестиційних процесів на місцях та соціального зростання виникає необхідність формування таких умов розподілу бюджетних коштів, які б передбачали чітко визначені кроки, забезпечували системність цього процесу, високий рівень відповідальності та були орієнтовані на кінцевий результат. Результатом створення таких умов має бути така система управління видатками місцевого бюджету розвитку, яка б забезпечувала не тільки реалізацію інвестиційно-інноваційної політики, а й сприяла соціальному розвитку на місцях.

Сьогодні все частіше у вітчизняній економічній літературі, зокрема – у роботах Кириленка О.П., Пасічник Ю. В., Єпіфанова А.О., Сала І.В. та ін., досліджуються загальні питання управління коштами бюджетів всіх рівнів, в той час як такі проблеми потребують більшої конкретизації та аналізу за окремими складовими бюджетів всіх рівнів.

Не дивлячись на те, що протягом останніх років значно зросла увага до проблеми управління коштами місцевих бюджетів, сьогодні невирішеними залишається безліч проблем. Так, зокрема, поза увагою науковців залишається проблема підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів розвитку.

Постановка завдання

Метою даної статті є дослідження існуючих проблем в сфері управління коштами місцевих бюджетів розвитку, що спрямовані на реалізацію інвестиційних проектів в соціальній сфері, та визначення основних шляхів їх вирішення.

Результати

Перш, ніж перейти безпосередньо до конкретизації проблем управління коштами місцевих бюджетів розвитку, що спрямовані на реалізацію інвестиційних проектів в соціальній сфері, слід звернути увагу на інформаційне забезпечення процесу управління.

Нажаль, на сьогодні інформація, що подається органами статистики представлена тільки в загальному вигляді і не дає можливості скласти уявлення про обсяги видатків розвитку окремо.

Не відрізняється від органів статистики і форма подачі інформації органами виконавчої влади. Вони, як і органи статистики, подають інформацію окремо по загальному фонду та окремо по спеціальному фонду, при цьому знову ж не виділяючи видатки розвитку.

Проаналізувавши інформацію щодо стану видатків спеціального фонду, складовою частиною якого є видатки бюджету розвитку, що представлена органами виконавчої влади, можна зазначити, що вони складають близько 13% бюджету міста, при цьому видатки розвитку становлять близько 3-4%. Дані таблиці 1 свідчать про фактичні видатки спеціального фонду міста Суми. Як видно з таблиці 1, така форма подачі інформації не дає можливості розглянути, як саме використовуються видатки розвитку за різними напрямками.

Таблиця 1 – Інформація про виконання видаткової частини спеціального фонду бюджету м. Суми на 2005 -2006 рік [1-2]

Видатки	Спеціальний фонд на 2005 рік		Спеціальний фонд на 2006 рік	
	Затверджен о рішенням міської ради на 2005 рік, грн.	Очікуване виконання до кінця року, грн.	Затверджено рішенням міської ради на 2006 рік, грн.	Очікуване виконання до кінця року, грн.
Державне управління	136.6	177.9	1032.9	929.5
Освіта	5254.3	7357.6	5300.7	8650.5
Охорона здоров'я	1660.4	3392.3	2784.7	5257.1
Соціальний захист та соціальне забезпечення	9.0	72.6	15.7	124.5
Житлово-комунальне господарство	4132.0	4132.0	22937.5	22937.5
Культура і мистецтво	435.0	479.6	455.8	492.8
Фізична культура і спорт	–	10.1	–	17.7
Будівництво	8264.2	8264.2	11950.3	9357.0
Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації	5050.0	4832.8	6494.0	6489.0
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	1.0	1.0	2.2	–
Цільові фонди	2189.0	1312.7	2548.8	1393.8
Всього	27131.5	30032.8	53522.6	55649.4

Отже, виникає необхідність у реформуванні існуючого інформаційного забезпечення у напрямку конкретизації за окремими складовими місцевих бюджетів, що дозволить не тільки здійснювати їх аналіз, а й підвищить ефективність управління видатками місцевих бюджетів розвитку.

Сьогодні видатки місцевих бюджетів використовуються за класичними схемами, але, нажаль, при цьому абсолютно відсутні новаторські підходи до підвищення ефективності їх використання. При цьому слід враховувати, що всі пропозиції щодо реформування місцевих бюджетів повинні бути узгоджені з чітко визначеним обсягом ресурсів, передбачати якомога точніший результат та

відповідно бути забезпеченими чіткими плановими заходами. Відносно видатків розвитку на інвестиційну діяльність в соціальну сферу цієї вимоги не завжди дотримуються, оскільки кошти місцевих бюджетів розвитку часто використовуються на покриття основної суми боргу. Саме тому виникає потреба у визначенні чіткої ролі місцевих бюджетів розвитку у так званому «бронюванні» коштів цих бюджетів, що спрямовані на реалізацію інвестиційних проектів в соціальній сфері.

Одним із механізмів вирішення даної проблеми, на нашу думку, може бути створення фонду розвитку, який би формувався насамперед на основі бюджетних коштів та мав на меті сприяння реалізації інвестиційної політики у соціальній сфері.

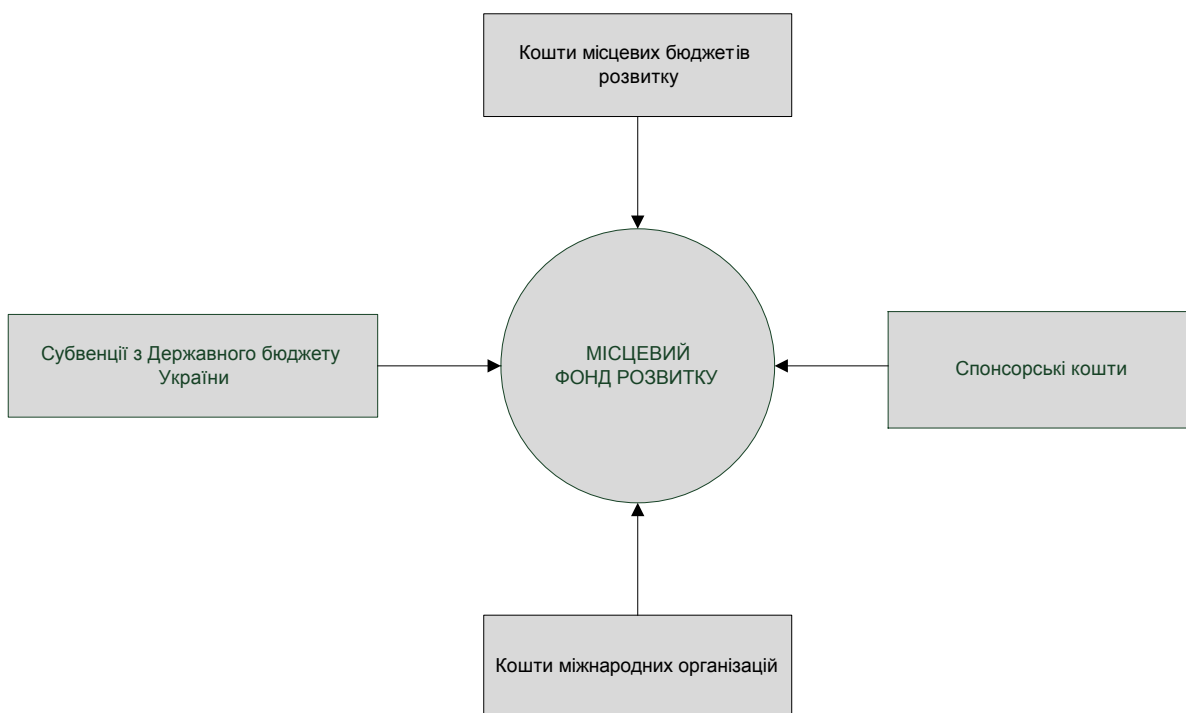

Рис. 1. Структура формування ресурсів місцевого фонду розвитку

Як відомо, для формування і реалізації державної соціальної політики виникає потреба пошуку нових форм і методів управління ресурсами як на державному, так і на місцевому рівнях. На місцевому рівні ми пропонуємо створити місцевий фонд розвитку, який би формувався з коштів, виділених в місцевому бюджеті розвитку на соціальну сферу, субвенцій з Державного бюджету України, коштів міжнародних організацій, а також спонсорських коштів

(при цьому потрібна окрема програма заохочення для таких спонсорів, що включає податкові пільги чи інші інструменти). Структура формування місцевого фонду розвитку представлена на рис. 1.

Наступною проблемою, що потребує негайного вирішення, є проблема підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів розвитку.

Для того, щоб використання коштів в рамках місцевого фонду розвитку було ефективним, слід передбачити певний механізм визначення пріоритетів у фінансуванні інвестиційних проектів соціальної спрямованості за рахунок цього фонду.

На нашу думку, одним із шляхів вирішення вищезазначеної проблеми могло б бути формування місцевого комплексу соціально-значущих проектів, під яким ми пропонуємо розуміти сукупність окремих самостійних інвестиційних проектів соціальної спрямованості, що в комплексі створюють передумови для соціального і економічного зростання території. При цьому в основі такого комплексу повинна бути соціальна програма місцевих органів влади. Під місцевою соціальною програмою ми пропонуємо розуміти складову загальнодержавної соціальної програми розвитку, яка представлена як комплекс заходів, що направлені на досягнення стратегії соціального розвитку адміністративно територіальної одиниці.

Для підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів розвитку в рамках оцінки місцевого комплексу соціально-значущих проектів ми пропонуємо здійснювати оцінку окремих інвестиційних проектів соціальної спрямованості, їх попередній аналіз та комплексний аналіз формування та реалізації місцевого комплексу соціально-значущих проектів.

Якщо перші два види аналізу застосовуються в практиці сучасного управління, то останній, на нашу думку, є новим. Підсумковим критерієм прийняття рішення в рамках третього виду аналізу ми пропонуємо вважати комплексний показник очікуваного ефекту від реалізації місцевого комплексу соціально-значущих проектів OE^{MK} і розраховувати його за формулою:

$$OE^{MK} = OEE^{MK} + OCE^{MK} + CE^{MK} \quad OE^{MK} = OEE^{MK} + OCE^{MK} + CE^{MK}$$

(1),

де $OEE^{MK} OEE^{MK}$ – очікуваний економічний ефект реалізації місцевого комплексу соціально-значущих проектів, який фактично є чистим поточним сальдо по місцевому комплексу;

$OCE^{MK} OCE^{MK}$ – очікуваний соціальний ефект реалізації місцевого комплексу соціально-значущих проектів;

$CE^{MK} CE^{MK}$ – ефект синергії, отриманий від реалізації визначеного набору проектів, що включаються в місцевий комплекс соціально-значущих проектів.

При відборі оптимального місцевого комплексу найбільш ефективним буде той, у якого вищезазначений показник буде найбільшим.

Хоча сьогодні в Україні створені всі передумови для комплексного аналізу використання коштів місцевих бюджетів розвитку, невирішеною залишається ціла низка проблем, серед яких: відсутність сучасних підходів до управління видатками місцевих бюджетів розвитку на реалізацію інвестиційних проектів соціальної спрямованості; відсутність ефективного механізму формування оптимального набору проектів – місцевого комплексу соціально-значущих проектів, за критерієм максимізації соціального ефекту; недостатній рівень розробки механізму оцінки результативності реалізації місцевого комплексу соціально-значущих проектів.

Висновки

Підводячи підсумок, слід зауважити, що сьогодні з метою забезпечення ефективного управління видатками бюджетів розвитку виникла потреба у формуванні нових механізмів управління. Нажаль, в практиці управління все ще застосовуються застарілі підходи. Саме тому запропонований вище підхід до управління місцевими видатками розвитку на реалізацію інвестиційних проектів в соціальну сферу, на нашу думку, має стати досить результативним кроком. Так, створення місцевого фонду розвитку, на нашу думку, є ефективним засобом реалізації інвестиційної політики у соціальній сфері. Формування місцевого комплексу соціально-значущих проектів та впровадження механізму управління ним може бути універсальним рішенням існуючих проблем. До сьогодні на

місцевому рівні не сформовано аналогів запропонованої системи управління коштами місцевих бюджетів розвитку.

Список використаної літератури

1. Статистичний щорічник Сумської області за 2005 рік: Наукове видання. – Суми. – 2006. – 653 с.
2. Статистичний щорічник Сумської області за 2006 рік: Наукове видання. – Суми. – 2007. – 657 с.

Винниченко Н. В. Інвестиційне забезпечення соціальної сфери за рахунок місцевих бюджетів розвитку / Н. В. Винниченко // Фінансова система України : зб. наук. праць. Вип. 9. Ч. 3. – Острог : Національний університет „Острозька академія”, 2007.– С. 31–36